

The Opinions of Preschool Teachers on Values Education

Tuğçe GÜZELYURT¹

Abstract

Coupled with the changing living conditions, serious problems have been experienced in society in terms of moral and social aspects. Failure to resolve the problems experienced shows that the awareness of the common values of society has not come into existence yet. Therefore, it is deemed necessary to include values education at every level of education system. Preschool period is the period in which the foundation of the child's feelings, thoughts, behaviors and attitudes is laid. The attitudes and behaviors acquired in this period also form the basis of the future life of the child. For this reason, it is important to provide values education to children starting from an early age. In the provision of values education, the content of the program and the competence of teachers are among the effective elements in teaching the targeted skills. In accordance with this information, the aim of the study is to determine the opinions of preschool teachers on values education. The study group of the study consists of 50 preschool teachers working in preschool education institutions in Silopi district of Şırnak province, affiliated to the Ministry of National Education, in the 2018-2019 academic year. The data in the study were collected using an interview form designed by the researchers. The data obtained were analyzed by the methods of descriptive analysis and content analysis. As a result, it was determined that preschool teachers should be supported in terms of the scope of values education and how it should be implemented.

Key words

Preschool education,
Values education,
Teacher's opinion,
Silopi

About the Article

Date of Arrival: 23.10.2019
Date of Acceptance: 07.12.2020
E-Publication Date: 30.12.2020

¹ Lect., Şırnak University, Silopi Vocational School, Turkey, tugce.guzelyurt@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-6577-8257>

Introduction

Education is the process of systematically bringing children to the determined goals in order to successfully convey the whole of the beautiful and positive behaviors desired to be realized and to establish relationships (Demirel and Kaya, 2017; Uzun and Köse, 2017). In this process, the child gains knowledge, skills, behaviors and values. These acquired knowledge, skills, behaviors and values were systematically transferred to diversify, change and sociologically improve society (Ergün, 1994). The concept of value can be defined as the message to be given to the thought and emotion system that directs and motivates human behavior and affects the decision-making process (Cihan, 2014). Values education is not only the mechanism that enables us to control our behavior; however, it is the system that allows us to clearly see the good and the bad, the right and the wrong, and increase our awareness, as well (Aydın and Akyol Gürler, 2012). This system comes into prominence day by day and is incorporated in education life. The fact that it is incorporated in education life shows that teachers have an important role in teaching values (Temur and Yuvacı, 2014). Our values, which have many functions, are very important in making sense of our lives and directing our feelings (Okumuş, 2010). Values education, which enables us to have a strong character while guiding, also makes us gain several concepts such as ethics, morality, love, and respect (Howard, Berkowitz and Schaffer, 2004). The formation of this character for an individual takes place in the first years of life. Teachers are the people who support the child in the first years of life besides the family (Balci and Yelken, 2013). Because of this reason, preschool teachers who are at the first stage of education circle should be well educated and equipped in this regard (Çağlar, 2005). With the education received, transferring values such as morality, accepting the differences and being a society in a systematic and programmed manner is in the interest of society (Uzunkol, 2014).

At the beginning of the 20th century, schools in many countries, particularly in the United States of America, provided education in accordance with their values and designed programs in accordance with this (Uyanık-Balat and Balaban Dağal, 2006). Therefore, the importance of preschool education and teachers of this field in transferring knowledge, skills, behaviors and attitudes about values education to the child should not be ignored (Uzun and Köse, 2017). There are three dimensions of an individual: mental, social-emotional and behavioral. Qualified education perceives the person as a whole with all dimensions. For this reason, teachers should support the social-emotional and behavioral areas of the child as well as the mental field (İşcan, 2007). Since values education is included in the affective dimension, it is an important factor for the child that both family members and teachers at school know how to present values (Samur-Öztürk and Deniz 2014). Research has also revealed that educational institutions and preschool teachers are effective in teaching values (Erden, 1998; Ogelman and Sarıkaya, 2015). Şen (2012) concluded in his study that the values education given in the preschool period should not only be teacher-centered, and that the inclusion of the child in this process in the classroom environment by living and doing is effective for the child to gain values. On the other hand, in the study they conducted with a program that included values education, Dereli-İman (2014) took children between the ages of 5 and 6 in an experimental study and stated that as a result of the provided education, the problem-solving ability, motor skills and social development of children who received education resulted faster and more positively than those who did not. Similarly, Samur-Öztürk and Deniz (2014) state that the implementation of the values education program is effective in teaching values. This situation shows that preschool education and teachers have an important role in teaching values (Fidan, 2009; Ulusoy and Dilmaç, 2018). In parallel with this information, the purpose of the study is to examine the opinions of preschool teachers about values education. It is thought that the results to be revealed in the research will contribute in terms of guiding teachers and encouraging researchers to make new researches in the field of values education. In this research, answers to the following questions were sought;

1. How do preschool teachers define values education?
2. What are the values (in order of importance) that should be taught in the preschool period according to preschool teachers?
3. According to the opinions of preschool teachers, which issues are faced with difficulties in teaching values education?

Methodology

Research Model

In this study, which aims to determine the opinions of preschool teachers related to values education, semi-structured interview technique, one of the qualitative research techniques, was used and face-to-face interviews were made with the participants. The interview took place at the time when the participants were available and made an appointment. The interview was transcribed and lasted an average of 15-20 minutes. In the interview technique, it was aimed to reveal the experiences of the individuals with respect to the subject being investigated and how they make sense of these experiences (Büyüköztürk, Çakmak Kılıç, Akgün, Karadeniz and Demirel, 2015).

Study group

In the selection of the participant group, teachers working in preschool education institutions affiliated to the Ministry of National Education in the province of Silopi in the 2018-2019 academic year were reached with the maximum sampling method from the purposeful sampling method. The study group consists of 50 preschool teachers, 48 of whom are female and 2 of whom are male, who voluntarily agree to participate in the research. Participants are in the age range of 20-25 (f =28), 26-30 (f =14), 31-35 (f =4), 36-40 (f =2), 41 and over (f =2). Participants received associate degree (f =25), undergraduate (f =24) and graduate (f =1) education. The professional experience of the participants is 0-3 years (f=37), 4-6 years (f =8), 7-10 years (f =4), and 11-more (f=1) years.

Data Collection Tool

In order to collect data in the study, firstly the literature on the research subject was searched in depth. Afterwards the questions raised were presented to a field expert and the final version of the interview form was designed. The interview form included four questions on demographic characteristics and three questions on values education. A pilot study was conducted with 10 preschool teachers before the data collection process. After the application, it was determined that the questions were understandable and no changes were made. The final version of the interview form was applied to preschool teachers after obtaining necessary permissions. During the interviews, the names of the preschool teachers were expressed as T1, T2, and T3 as required by ethical rules.

Data Analysis

The data obtained in the study were analyzed by the descriptive analysis method and the content analysis method. In the descriptive analysis method, the data are presented within the scope of predetermined questions or themes. In addition, direct quotations of the participants are included in the study to effectively reflect the opinions of participants (Büyüköztürk et al., 2015; Merriam, 2013). In this respect, the subject of researching through the descriptive analysis technique was accepted as the theme. Content analysis is the association, grouping and interpretation of the data obtained (Büyüköztürk et al., 2015). In the research, themes were determined based on the interview questions. Codes, on the other hand, were determined as a result of the analysis of the participants' opinions on the research questions using the content analysis method. Within the scope of the research, the data were examined by the researchers and codes were created by bringing together similar opinions. In order to determine the reliability of the determined codes, another field expert independent of the researchers examined the data and determined the codes. In order to determine the consistency between the codes determined by the researchers and the codes determined by the field experts, the reliability formula of Miles and Huberman (1994) [Reliability = Consensus (21) / (Consensus (21) + Disagreement (4))] was used. It has been determined that there is .84 consistency between the codes. Within the scope of the reliability formula, a ratio of .70 and above shows that codes are reliable. In this context, it can be mentioned that the codes determined in the study are reliable. The determined theme and the codes are shown in the tables and their frequencies are specified. Some sentences summarizing the opinions of the participants are presented with direct quotations.

Results

In this section the determined themes and codes are expressed in frequency (f).

Theme 1: The Definition of Values Education

In the research teachers' opinions on the question "How would you define the values education?" were collected under this heading. The codes for this theme are given in Table 1.

Table 1. Findings regarding the definition of values education

	Frequency (f)
Bringing children social values	26
Bringing children positive behavior (affection, respect, cooperation, etc.)	17
Getting to know different cultures and societies	8

Teachers define values education as bringing children social values (f =26), bringing children positive behaviors such as affection, respect and helping each other (f =17) and getting to know different cultures and societies (f =8). Some of the teachers' opinions on the subject are as follows:

"...It is the universal values education required for a better livable future." (T2)

"...Values education is to bring children the facts such as love, respect, cleanliness, responsibility, patriotism, benevolence, honesty and morality during activities." (T9)

"...Values education is the education given to raise individuals who are sensitive and know social and cultural values." (T17)

Theme 2: Values Targeted to Teach

In the research teachers' opinions on the question "What do you think are the values (in order of importance) that should be given to children in preschool period?" were collected under this heading. The codes for this theme are given in Table 2.

Table 2. Findings regarding the importance order of values

	Frequency (f)
Respect	39
Affection	38
Toleration	25
Helpfulness	24
Taking responsibility	18
Honesty	17
Patriotism	12
Justice	9
Empathy	7
Mercy	6
Patience	4
Friendship	2
Hospitality	2
Peace	1
Protecting nature and living things	1
Kindness	1

According to the teachers, respect (f =39), love (f =38), tolerance (f =25), helpfulness (f =24), taking responsibility (f =18), honesty (f =17), patriotism (f = 12), justice (f =9), empathy (f =7), mercy (f =6), patience (f = 4), friendship (f =2), hospitality (f =2), peace (f =1), protecting nature and living things (f =1) and kindness (f =1) values should be taught. Some of the teachers' opinions on the subject are as follows:

"... I think the values that should be given to the child at an early age are moral values (love, respect, cooperation)." (T3)

"... I try to give the value of love first. Unless love is on the basis of everything, nothing can be succeeded. But kids have difficulty understanding me. Love is a well-known value, but since the

children here do not receive much love from their families, it is very difficult for them even to perceive love." (T37)

"... Children do not realize that there are other people and other creatures. We raise selfish kids who lack empathy. First of all, it is necessary to help children acquire to protect nature, other living beings and to live with them in peace" (T41)

Theme 3: Difficulties Encountered in the Implementation of Values Education

In the research teachers' opinions on the question "Are there any difficulties in applying values education? If so, what are they?" were collected under this heading. The codes for this theme are given in Table 3.

Table3. Findings on the reasons for the difficulties encountered in the implementation of values education

	Frequency (f)
Values taught are not supported in practice	17
Limited activities	10
Values remaining abstract	8
Children's knowing very little Turkish	8
Families' not being supportive	7
Failure to provide classroom management	2

According to the teachers, providing values education is getting difficult due to the following reasons: values taught are not supported in practice (f =17), limited activities (f =10), values remaining abstract (f =8), children's knowing very little Turkish (f =8), families' not being supportive (f =7) and failure to provide classroom management (f =2).

Some of the teachers' opinions on the subject are as follows:

"...When trying to explain values, I have difficulty in explaining values because they are abstract." (T5)

"...Yes there is. Since the children do not know Turkish, I cannot get feedback even though I explain the importance of the issue. I try to give it with drama and story." (T13)

"...Values remain very abstract. I find it difficult to embody the values while telling children about them. If there were suggestions for activities, maybe I could convey them more easily." (T21)

"...We say respect, love, but when children go home, nothing is left. They come back to class as if we had never told them about those values. If they received support from their families at home, their learning would be more permanent. When there are many children, parents don't want to take care of their children. Families do not know Turkish well, and that prevents them. This process is not a process that teachers can do alone, families should definitely participate in the process." (T44)

Discussion, Conclusion and Suggestions

In this study, which was conducted to determine the opinions of preschool teachers about values education, providing children social values has been the most stated definition of values education. On the other hand, the limited number of opinions they stated such as helping children gain positive behavior (love, respect, etc.) and get to know different cultures and societies suggests that it would be beneficial to support them in terms of values education. Within the scope of values education, the concepts of gaining positive behavior, recognizing differences and adapting to social processes are emphasized. This situation makes us think that values education remains only at the knowledge level and values are not transferred to practice. Erden (1998) stated that educational institutions and teachers have an important role in systematically teaching children the values, attitudes and behaviors accepted by the society. According to Şen (2012), while teaching values to children in the preschool period, attention should be paid to the developmental characteristics of the child and it should be aimed to support all developmental areas. Presenting values education to

children in this way is considered important in terms of children's easy understanding, internalization and interpretation of values.

When the opinions of preschool teachers about the values aimed to teach and the order of importance of the values are examined, it has been observed that teachers prioritize the value of respect and love the most. However, it has been determined that preschool teachers do not prioritize values such as kindness, protecting nature and living things. Erkuş (2012) stated in his research that preschool teachers primarily teach the values of love and respect; however, they also think that values such as tolerance, cooperation, sharing and kindness should be taught. Türk (2009), on the other hand, stated in his research that teachers attach more importance to the value of respect, and that it is not enough to teach this value alone. When the studies conducted were examined, it was determined that values such as respect, love, tolerance and helpfulness were mentioned first within the scope of values education, but values such as kindness, protecting nature and living things were stated after many values and by a small number of participants.

When the opinions of preschool teachers about the difficulties they face in the application of values education are examined, it has been determined that there are many situations arising from teachers, family and environmental conditions. Difficulties in delivering values education are defined as values' not being supported in practice, failure to provide classroom management, limited activities, lack of support from families and children's knowing little Turkish. Yuvacı, Şafak, and Şirin (2013) stated that values education in the preschool period should be supported in the family and that including values in daily life would be effective in internalizing values. Similarly, Thonberg and Oğuz (2013) stated that teachers should combine values with practices in life and when examined from this aspect, it is stated that teachers do not have enough knowledge about values education and practices. These studies support the research findings.

As a result, it was determined that preschool teachers in the study should be supported about the scope of values education, how it should be implemented and with which activities it should be presented.

In parallel with this information, recommendations are listed as follows.

- The number of in-service trainings given to preschool teachers on value education can be increased.
- In order for the values to be permanent and intertwined with daily life, it can be ensured that families take an active role in the values education program.
- Preschool education program activity book can include comprehensive activity suggestions for values education.

References

- Aydın, M. Z., and Akyol Gürler, Ş. (2012). *Okulda değerler eğitimi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Balcı, F. A., and Yelken, T. Y. (2013). İlköğretim sosyal bilgiler programında yer alan değerler ve değer eğitimi uygulamaları konusunda öğretmen görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 195-213.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak Kılıç, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., and Demirel, F. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (19. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Cihan, N. (2014). Okullarda değerler eğitimi ve Türkiye'deki uygulamaya bir bakış. *Electronic Turkish Studies*, 9(2), 429-436.
- Çağlar, A. (2005). Okul öncesi dönemde değerler eğitimi. *Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Demirel, Ö., and Kaya, Z. (2017). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Pegem.
- Dereli İman, E. (2014). Değerler eğitimi programının 5-6 yaş çocukların sosyal gelişimine etkisi: Sosyal beceri, psiko-sosyal gelişim ve sosyal problem çözme becerisi. *KUYEB Dergisi*, 14(1), 249-268.
- Erden, M. (1998). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Ergün, M. (1994). *Eğitim sosyolojisi*. Ankara: Ocak Yayınları.

- Erkuş, S. (2012). *Okul öncesi öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitim Programındaki değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.
- Fidan, N. K. (2009). Öğretmen adaylarının değer öğretimine ilişkin görüşleri. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 2(2), 1-18.
- Howard, R. W., Berkowitz, M.W., and Schaffer, E., F. (2004). Politics of Character Education. *Educational Policy*, 18(1), 188-215.
- İşcan, C., (2007). *İlköğretim düzeyinde değerler eğitimi programının etkililiği*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Merriam, S.B. (2013). *Nitel araştırma* (Çev. Editörü: Selahattin Turan). Ankara: Nobel.
- Miles, M. B. and Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis : An expanded sourcebook*. Calif. : SAGE Publications.
- Ogelman, H. G., and Sarıkaya, H. (2015). Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin değerler eğitimi konusundaki görüşleri: Denizli ili örneği. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (29), 81-100.
- Okumuş, E., (2010). Toplum ve ahlak eğitimi. *Eğitime Bakış Dergisi*, 6(18), 28-32.
- Samur Öztürk, A., and Deniz, M. E. (2014). Değerler eğitimi programının 6 yaş çocuklarının sosyal ve duygusal gelişimlerine etkisi. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 7(4), 463-481.
- Şen, M. (2012). *Okul öncesi eğitim programında değerler eğitiminin kapsamı*. A. Arıkan (Ed.), Okul öncesi Dönemde Değerler Eğitimi içinde. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Temur, Ö. D., and Yuvacı, Z. (2014). Okul öncesi değer eğitimi uygulayan okullardan seçilen değerlerin ve etkinliklerin incelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 122-149.
- Thornberg, R., and Oğuz, E. (2013). Teachers' views on values education: A qualitative study in Sweden and Turkey. *International Journal of Educational Research*, 59(1), 49-56.
- Türk, İ. (2009). *Değerler eğitiminde saygı*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Ulusoy, K., and Dilmaç, B. (2018). *Değerler eğitimi*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Uyanık Balat, G. and Balaban Dağal, A. (2006). *Okul öncesi dönemde değerler eğitimi etkinlikleri*. Ankara: Kök.
- Uzun, M., and Köse, A. (2017). Okul öncesi eğitimde değerler eğitiminin uygulanmasına yönelik öğretmen görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(23), 302-338.
- Uzunkol, E. (2014). *Hayat bilgisi öğretiminde uygulanan değerler eğitimi programının öğrencilerin özsaygı düzeyleri, sosyal problem çözme becerileri ve empati düzeylerine etkisi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Yuvacı, Z., Şafak, M., and Şirin, N. (2013). Okulöncesi çocuklarına değer eğitimi verirken davranış geliştirme merkezli öğrenme yöntemi uygulayan öğretmenlerin görüşleri. *Middle Eastern & African Journal of Educational Research*, 5, 122-134.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimine İlişkin Görüşleri

Tuğçe GÜZELYURT¹

Öz

Değişen yaşam şartlarıyla birlikte toplumda ahlaki ve sosyal yönden ciddi sorunlar yaşanmaktadır. Yaşanan bu sorunların çözülememesi toplumun ortak değerlerine yönelik bilincin oluşmadığını göstermektedir. Bu nedenle eğitim sisteminin her kademesinde değerler eğitimine yer verilmesi gerekliliği oluşmaktadır. Okul öncesi dönem çocuğun duygu, düşünce, davranış ve tutumlarının temelini atıldığı dönemdir. Bu dönemde kazanılan tutum ve davranışlar çocuğun ileriki yaşantısının da temellerini oluşturmaktadır. Bu nedenle erken yaşlardan itibaren çocuğa değerler eğitiminin sunulması önemlidir. Değerler eğitiminin sunulmasında programın içeriği, öğretmenin yeterliliği hedeflenen becerilerin kazandırılmasında etkili unsurlardandır. Bu bilgiler doğrultusunda çalışmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik görüşlerini belirlemektir. Araştırmanın çalışma grubu 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Şırnak ili, Silopi ilçesinde okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan 50 okul öncesi öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırmada veriler araştırmacılar tarafından oluşturulan görüşme formuyla toplanmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz ve içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Sonuç olarak, okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitiminin kapsamı ve nasıl uygulanması gerektiği ve konusunda desteklenmesi gerektiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler

Okul öncesi eğitim,
Değerler eğitimi,
Öğretmen görüşü,
Silopi

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 23.10.2019
Kabul Tarihi: 07.12.2020
E-Yayın Tarihi: 30.12.2020

¹ Öğr. Gör., Şırnak Üniversitesi, Silopi Meslek Yüksekokulu, Türkiye, tugce.guzelyurt@hotmail.com, <http://orcid.org/0000-0002-6577-8257>

Giriş

Eğitim, gerçekleşmesi istenilen güzel ve olumlu davranışlar bütününe sağlıklı bir şekilde aktarılması ve ilişkiler kurabilmesi için çocukları belirlenen hedeflere sistemli bir şekilde ulaştırma sürecidir (Demirel ve Kaya, 2017; Uzun ve Köse, 2017). Bu süreçte çocuk bilgiler, beceriler, davranışlar ve değerler kazanmaktadır. Kazanılan bu bilgiler, beceriler, davranışlar ve değerler toplumu çeşitlendirmek, değiştirmek ve sosyolojik açıdan geliştirmek için sistematik olarak aktarılmıştır (Ergün, 1994). Değer kavramı, insan davranışlarına yön veren, motive eden, karar verme sürecini etkileyen düşünce ve duygu sistemine verilmek istenen mesaj olarak tanımlanabilir (Cihan, 2014). Değerler eğitimi; davranışlarımızı kontrol etmemizi sağlayan mekanizma olduğu gibi iyiyi ve kötüyü, doğruyu ve yanlışlı açıkça görmemizi sağlayan ve farkındalığımızı artıran sistemdir (Aydın ve Akyol Gürler, 2012). Bu sistem gün geçtikçe önem kazanmakta ve eğitim hayatına dahil olmaktadır. Eğitim hayatına dahil olması, değerlerin kazandırılmasında öğretmenlerin önemli bir rolü olduğunu göstermektedir (Temur ve Yuvacı, 2014). Birçok işleve sahip olan değerlerimiz hayatımızı anlamlandırma ve hislerimizi yönlendirme konusunda oldukça önemlidir (Okumuş, 2010). Yönlendirirken güçlü bir karaktere sahip olmamızı sağlayan değerler eğitimi etik, ahlak, sevgi, saygı gibi kavramları da kazandırmaktadır (Howard, Berkowitz ve Schaffer, 2004). Bu karakterin bireyde oluşması yaşamın ilk yıllarında gerçekleşmektedir. Yaşamın ilk yıllarında çocuğa aileden sonra destek veren öğretmenlerdir (Balcı ve Yelken, 2013). Bu nedenle eğitim kademesinin ilk basamağında yer alan okul öncesi öğretmenlerinin bu konuda iyi bir eğitim almış ve donanımlı olması gerekmektedir (Çağlar, 2005). Alınan eğitim ile toplumu oluşturan ahlak, farklılıkları kabul etme, toplum olma bilinci gibi değerlerin sistemli ve programlı bir şekilde aktarılması toplumun yararına (Uzunkol, 2014).

20. yüzyılın başlarında Amerika başta olmak üzere daha birçok ülkede bulunan okullar kendi değerlerine uygun eğitim vermiş ve buna yönelik programlar oluşturmuştur (Uyanık-Balat ve Balaban Dağal, 2006). Bu nedenle okul öncesi eğitimin ve öğretmenlerinin değerler eğitimi konusundaki bilgi, beceri, davranış ve tutumları çocuğa aktarmasındaki önemi de göz ardı edilememektedir (Uzun ve Köse, 2017). Bireyin zihinsel, sosyal-duygusal ve davranışsal olmak üzere 3 boyutu vardır. Nitelikli eğitim kişiyi tüm boyutlarıyla bir bütün olarak algılamaktadır. Bu nedenle öğretmenler, zihinsel alanı desteklediği kadar çocuğun sosyal-duygusal ve davranışa yönelik alanlarını da desteklemelidir (İşcan, 2007). Değerler eğitimi duyuşsal boyutun içinde yer aldığı için hem aile üyelerinin hem de okulda öğretmenlerin değerleri nasıl sunması gerektiğini bilmesi çocuk açısından önemli bir unsurdur (Samur-Öztürk ve Deniz 2014). Eğitim kurumları ve okul öncesi öğretmenlerinin değerlerin kazanılmasında etkili olduğu yapılan araştırmalarla da ortaya konmuştur (Erden, 1998; Ogelman ve Sarıkaya, 2015). Şen (2012) çalışmasında okul öncesi dönemde verilen değerler eğitiminin sadece öğretmen merkezli olmaması gerektiğini, çocuğun yaparak yaşayarak bu sürece sınıf ortamında dahil edilmesinin çocuğun değerleri kazanmasında etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Dereli-İman (2014) ise, değerler eğitimi dahil ettikleri bir program ile yürüttükleri çalışmada 5-6 yaş aralığındaki çocukları deneysel çalışmaya almış ve verilen eğitim sonucunda eğitim alan çocukların almayan çocuklara oranla problem çözme yeteneğinin, motor becerilerinin ve sosyal gelişimlerinin daha hızlı ve olumlu sonuçlandığını belirlemiştir. Benzer şekilde Samur-Öztürk ve Deniz (2014) çalışmalarında değerler eğitim programının uygulanmasının değerlerin kazanılmasında etkili olduğunu belirtmektedir. Bu durum değerlerin kazanılmasında okul öncesi eğitimin ve öğretmenlerin önemli bir rolü olduğunu göstermektedir (Fidan, 2009; Ulusoy ve Dilmaç, 2018). Bu bilgiler doğrultusunda çalışmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi hakkında görüşlerini incelemektir. Araştırmada ortaya konacak sonuçların öğretmenlere rehber olması ve araştırmacıları değerler eğitimine yönelik yeni araştırmalar yapmaya teşvik etmesi yönünden katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır;

1. Okul öncesi öğretmenleri değerler eğitimi nasıl tanımlamaktadır?
2. Okul öncesi öğretmenlerine göre okul öncesi dönemde kazandırılması gereken değerler (önem sırasına göre) nelerdir?
3. Okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerine göre değerler eğitiminin kazandırılmasında hangi hususlarda zorluk yaşanmaktadır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada nitel araştırma tekniklerinden yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmış ve katılımcılarla yüz yüze görüşme yapılmıştır. Görüşme katılımcıların uygun oldukları ve randevu verdikleri zaman diliminde gerçekleşmiştir. Görüşme yazılı olarak kayıt altına alınmış ortalama 15-20 dakika sürmüştür. Görüşme tekniğinde, araştırılan konuya yönelik bireylerin deneyimleri ve bu deneyimleri nasıl anlamlandırdıklarını ortaya koymaya çalışılmaktadır (Büyüköztürk, Çakmak Kılıç, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2015).

Çalışma Grubu

Katılımcı grubunun seçiminde amaçlı örnekleme yönteminden maksimum örnekleme yöntemiyle 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Şırnak ili, Silopi ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlere ulaşılmıştır. Çalışma grubunu araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden 48'i kadın, 2'si erkek toplam 50 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Katılımcılar 20-25 (f=28), 26-30 (f=14), 31-35 (f=4), 36-40 (f=2), 41 ve üstü (f=2) yaş aralığındadır. Katılımcılar ön lisans (f=25), lisans (f=24) ve lisansüstü (f=1) eğitim almıştır. Katılımcıların mesleki deneyimi 0-3 yıl (f=37), 4-6 yıl (f=8), 7-10 yıl (f=4), 11-üstü (f=1) yıl arası deneyime sahiptir.

Veri Toplama Aracı

Çalışmada veri toplamak için öncelikle araştırma konusuna yönelik alan yazın taranmıştır. Sonrasında oluşturulan sorular bir alan uzmanına sunulmuş ve görüşme formunun son hali oluşturulmuştur. Görüşme formunda demografik özelliklere yönelik dört soruya ve değerler eğitimine yönelik üç soruya yer verilmiştir. Veriler toplanmadan önce 10 okul öncesi öğretmeniyle pilot çalışma yapılmıştır. Uygulama sonrası soruların anlaşılır olduğu belirlenmiş ve değişiklik yapılmamıştır. Son şekli verilmiş görüşme formu gerekli izinler alındıktan sonra okul öncesi öğretmenlerine uygulanmıştır. Görüşmeler esnasında, etik kurallar gereği okul öncesi öğretmenlerinin isimleri Ö1, Ö2, Ö3 şeklinde ifade edilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler betimsel analiz ve içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Betimsel analiz yönteminde veriler önceden belirlenen sorular veya temalar kapsamında sunulmaktadır. Bununla birlikte katılımcıların görüşlerini etkili şekilde yansıtmak için doğrudan alıntılara yer verilmektedir (Büyüköztürk vd., 2015; Merriam, 2013). Bu kapsamda betimsel analiz tekniği ile araştırma soruları tema olarak kabul edilmiştir. İçerik analizi ise, elde edilen verilerin ilişkilendirilmesi, gruplandırılması ve yorumlanmasıdır (Büyüköztürk vd., 2015). Araştırmada görüşme soruları temel alınarak temalar belirlenmiştir. Kodlar ise, katılımcıların araştırma sorularına yönelik görüşlerinin içerik analizi yöntemi ile çözümlenmesi sonucunda belirlenmiştir. Araştırma kapsamında veriler araştırmacılar tarafından incelenmiş ve benzer olan görüşler bir araya getirilerek kodlar oluşturulmuştur. Belirlenen kodların güvenilirliğini tespit etmek amacıyla araştırmacılar tarafından bağımsız bir alan uzmanı daha verileri incelemiş ve kodlar belirlemiştir. Araştırmacıların ve alan uzmanının belirledikleri kodlar arası tutarlılığı tespit etmek için Miles ve Huberman'ın (1994) güvenilirlik formülü [$\text{Güvenirlik} = \frac{\text{Görüş Birliği (21)}}{\text{Görüş Birliği (21)} + \text{Görüş Ayrılığı (4)}}$] kullanılmıştır. Kodlar arasında .84'lük tutarlılık olduğu belirlenmiştir. Güvenirlik formülü kapsamında .70 ve üstü bir oran olması kodların güvenilir olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda çalışmada belirlenen kodların güvenilir olduğunu söylenebilmektedir. Belirlenen tema ile kodlar tablolarda gösterilmiş ve frekansları belirtilmiştir. Katılımcıların görüşlerini özetleyen bazı cümleler ise doğrudan alıntılarla sunulmuştur.

Bulgular

Bu bölümde belirlenen temalar ve kodlar frekans (f) olarak ifade edilmiştir.

Tema 1: Değerler Eğitiminin Tanımı

Araştırmada öğretmenlere yönlendirilen “*Değerler eğitimi nasıl tanımlarsınız?*” sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri bu başlık altında toplanmıştır. Bu temaya ilişkin kodlar Tablo1’de verilmiştir.

Tablo 1. Değerler eğitiminin tanımına yönelik bulgular

	Frekans (f)
Çocuklara toplumsal değerleri kazandırma	26
Olumlu davranış kazandırma (sevgi, saygı, yardımlaşma vb.)	17
Farklı kültür ve toplumları tanıma	8

Öğretmenler değerler eğitimi; toplumsal değerleri kazandırma (f=26), sevgi, saygı, yardımlaşma gibi olumlu davranışları kazandırma (f=17) ve farklı kültürlerle toplumları tanıma (f=8) olarak ifade etmektedir. Konuya ilişkin bazı öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

“...*Daha güzel yaşanabilir yarınlar için gereken evrensel değerler eğitimidir.*” (Ö2)

“...*Değerler eğitimi plan içerisinde yer alan sevgi, saygı, temizlik, sorumluluk, vatan sevgisi, yardımseverlik, dürüstlük, ahlak gibi olguların çocuğa etkinlik içerisinde verilmesidir.*” (Ö9)

“...*Değerler eğitimi, duyarlı, toplumsal ve kültürel değerleri bilen birey yetişmesi için verilen eğitimidir.*” (Ö17)

Tema 2: Kazandırılması Hedeflenen Değerler

Araştırmada öğretmenlere yönlendirilen “*Sizce okul öncesi dönemdeki çocuklara kazandırılması gereken değerler (önem sırasına göre) nelerdir?*” sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri bu başlık altında toplanmıştır. Bu temaya ilişkin kodlar Tablo2’de verilmiştir.

Tablo 2. Değerlerin önem sırasına yönelik bulgular

	Frekans (f)
Saygı	39
Sevgi	38
Hoşgörü	25
Yardımseverlik	24
Sorumluluk alma	18
Dürüstlük	17
Vatan sevgisi	12
Adalet	9
Empati	7
Merhamet	6
Sabır	4
Dostluk	2
Misafirperverlik	2
Barış	1
Doğayı ve canlıları koruma	1
Nezaket	1

Öğretmenlere göre saygı (f=39), sevgi (f=38), hoşgörü (f=25), yardımseverlik (f=24), sorumluluk alma (f=18), dürüstlük (f=17), vatan sevgisi (f=12), adalet (f=9), empati (f=7), merhamet (f=6), sabır (f=4), dostluk (f=2), misafirperverlik (f=2), barış (f=1), doğayla canlıları koruma (f=1) ve nezaket (f=1) değerleri kazandırılmalıdır. Konuya ilişkin bazı öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

“...*Bence erken yaşlarda çocuğa verilmesi gereken değerler ahlaki değerlerdir (sevgi, saygı, yardımlaşma).*” (Ö3)

“...Önce sevgi değerini vermeye çalışıyorum. Temelinde sevgi olmazsa hiçbir şey başarıya ulaşmaz. Ama çocuklar beni anlamakta zorlanıyor. Sevgi çok bilindik bir değer ama buradaki çocuklar ailelerinden pek sevgi görmediği için sevgiyi algılamaları bile çok zor oluyor.” (Ö37)

“...Başka insanların başka canlıların da olduğunu fark etmiyor çocuklar. Empati duygusu olmayan bencil çocuklar yetiştiriyoruz. Öncelikle doğayı, diğer canlıları korumayı, barış içinde yaşamayı edindirmek gerekiyor” (Ö41)

Tema 3: Değerler Eğitiminin Uygulanmasında Karşılaşılan Zorluklar

Araştırmada öğretmenlere yönlendirilen “Değerler eğitiminin uygulanmasında zorlandığınız durumlar var mı? Varsa nelerdir?” sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri bu başlık altında toplanmıştır. Bu temaya ilişkin kodlar Tablo3’te verilmiştir.

Tablo3. Değerler eğitiminin uygulanmasında karşılan zorlukların nedenlerine yönelik bulgular

	Frekans (f)
Öğretilen değerlerin uygulamada desteklenmemesi	17
Etkinliklerin kısıtlı olması	10
Değerlerin soyut kalması	8
Çocukların Türkçeyi çok az bilmesi	8
Ailelerin destek olmaması	7
Sınıf yönetiminin sağlanamaması	2

Öğretmenlere göre değerlerin uygulamada desteklenmemesi (f=17), etkinliklerin kısıtlı olması (f=10), değerlerin soyut kalması (f=8), çocukların Türkçeyi çok az bilmesi (f=8), ailelerin destek olmaması (f=7) ve sınıf yönetiminin sağlanamaması (f=2) nedenleriyle değerler eğitiminin verilmesi zorlaşmaktadır.

Konuya ilişkin bazı öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

“...Değerleri anlatmaya çalışırken değerler soyut olduklarından anlatmakta zorlanabiliyorum.” (Ö5)

“...Evet var. Çocuklar Türkçe bilmediği için konunun önemini anlatsam da dönüt alamıyorum. Drama ve hikaye ile vermeye çalışıyorum.” (Ö13)

“...Değerler çok soyut kalıyor. Çocuklara değerleri anlatırken somutlaştırmak konusunda zorlanıyorum. Etkinlik önerileri olsa belki daha kolay aktarabilirim.” (Ö21)

“...Saygı, sevgi diyoruz ama çocuklar eve gittiğinde hiçbiri kalmıyor. Sanki hiç anlatmamışız gibi geri geliyorlar sınıfa. Evde ailelerde desteklese öğrenmeleri daha kalıcı olacak. Çok çocuk olunca ilgilenmek istemiyorlar. Türkçeyi de tam bilmiyor aileler o da engel oluyor. Bu süreç öğretmenin tek başına yapabileceği bir süreç değil, aileler de mutlaka sürece katılmalı.” (Ö44)

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi hakkında görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada; çocuklara toplumsal değerleri kazandırma en fazla belirtilen değerler eğitimi tanımı olmuştur. Bununla birlikte olumlu davranış kazandırma (sevgi, saygı vb.) ve farklı kültür ile birlikte toplumları tanıma gibi belirttikleri görüşlerin az olması değerler eğitimi konusunda desteklenmelerinin faydalı olacağını düşündürmektedir. Değerler eğitimi kapsamında olumlu davranış kazandırma, farklılıkları tanıma, toplumsal sürece uyum kavramları üzerinde durulmuştur. Bu durum değerler eğitiminin sadece bilgi düzeyinde kaldığını, değerlerin uygulamaya aktarılmadığını düşündürmektedir. Erden (1998) çocuklara toplumun kabul ettiği değerleri, tutum ve davranışları sistematik bir şekilde kazandırmada eğitim kurumlarının ve öğretmenlerin önemli bir yeri olduğunu belirtmiştir. Şen’e (2012) göre okul öncesi dönemde çocuklara değerler kazandırılırken çocuğun gelişimsel özelliklerine dikkat edilmeli ve gelişim alanlarının tamamının desteklenmesi hedeflenmelidir. Değerler eğitiminin çocuğa bu şekilde sunulması çocukların değerleri kolaylıkla anlaması, içselleştirmesi ve anlamlandırması yönünden önemli görülmektedir.

Kazandırılması hedeflenen değerlere ve değerlerin önem sırasına yönelik okul öncesi öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde, öğretmenlerin en çok saygı ve sevgi değerini ön planda tuttıkları görülmektedir. Bununla birlikte okul öncesi öğretmenlerinin nezaket, doğayı ve canlıları koruma gibi değerlere yer vermediği belirlenmiştir. Erkuş (2012) araştırmasında okul öncesi öğretmenlerinin öncelikle sevgi, saygı değerlerini verdiğini bununla birlikte hoşgörü, yardımlaşma, paylaşma ve nezaket gibi değerlerin de verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Türk (2009) ise yaptığı araştırmasında öğretmenlerin daha çok saygı değerine önem verdiklerini, tek başına bu değer verilmesinin yeterli olmayacağını belirtmiştir. Yapılan araştırmalar incelendiğinde değerler eğitimi kapsamında saygı, sevgi, hoşgörü, yardımseverlik gibi değerlerin önce belirtildiği ancak nezaket, doğayı ve canlıları koruma gibi değerlerin birçok değerden sonra ve az sayıda katılımcı tarafından belirtildiği belirlenmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi uygulamasında karşılaştıkları zorluklara yönelik görüşleri incelendiğinde; öğretmenlerden, aileden ve çevresel şartlardan kaynaklanan birçok durum olduğu belirlenmiştir. Değerler eğitiminin verilmesinde karşılaşılan zorluklar; öğretilen değerlerin uygulamada desteklenmemesi, sınıf yönetiminin sağlanamaması, etkinliklerin kısıtlı olması, ailelerin destek olmaması ve çocukların Türkçeyi çok az bilmesi olarak ifade edilmektedir. Yuvacı, Şafak ve Şirin (2013) okul öncesi dönemde değerler eğitiminin ailede desteklenmesi gerektiğini, günlük yaşam içerisinde değerlere yer verilmesinin değerlerin içselleştirilmesinde etkili olacağını belirtmişlerdir. Benzer şekilde Thonberg ve Oğuz (2013) ise öğretmenlerin değerleri yaşam içerisindeki uygulamalarla birleştirmesi gerektiğini ve bu yönden incelendiğinde öğretmenlerin değerler eğitimi ve uygulamaları konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. Bu çalışmalar araştırma bulgularını destekler niteliktedir.

Sonuç olarak, araştırmadaki okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitiminin kapsamı, nasıl uygulanması gerektiği ve hangi etkinliklerle sunması gerektiği konusunda desteklenmesi gerektiği belirlenmiştir.

Bu bilgiler doğrultusunda öneriler aşağıdaki gibi sıralanmaktadır.

- Görevde olan okul öncesi öğretmenlerine değerler eğitimine yönelik verilen hizmet içi eğitim sayısı artırılabilir.
- Değerlerin kalıcı ve günlük yaşamla iç içe olması için ailelerin de değerler eğitimi programının içinde aktif rol alması sağlanabilir.
- Okul öncesi eğitim programı etkinlik kitabında değerler eğitimine yönelik etkinlik önerilerine kapsamlı şekilde yer verilebilir.

Kaynakça

- Aydın, M. Z., ve Akyol Gürler, Ş. (2012). *Okulda değerler eğitimi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Balcı, F. A., ve Yelken, T. Y. (2013). İlköğretim sosyal bilgiler programında yer alan değerler ve değer eğitimi uygulamaları konusunda öğretmen görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 195-213.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak Kılıç, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (19. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Cihan, N. (2014). Okullarda değerler eğitimi ve Türkiye'deki uygulamaya bir bakış. *Electronic Turkish Studies*, 9(2), 429-436.
- Çağlar, A. (2005). Okul öncesi dönemde değerler eğitimi. *Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Demirel, Ö., ve Kaya, Z. (2017). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Pegem.
- Dereli İman, E. (2014). Değerler eğitimi programının 5-6 yaş çocukların sosyal gelişimine etkisi: Sosyal beceri, psiko-sosyal gelişim ve sosyal problem çözme becerisi. *KUYEB Dergisi*, 14(1), 249-268.
- Erden, M. (1998). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Ergün, M. (1994). *Eğitim sosyolojisi*. Ankara: Ocak Yayınları.
- Erkuş, S. (2012). *Okul öncesi öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitim Programındaki değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.

- Fidan, N. K. (2009). Öğretmen adaylarının değer öğretimine ilişkin görüşleri. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 2(2), 1-18.
- Howard, R. W., Berkowitz, M.W., ve Schaffer, E., F. (2004). Politics of Character Education. *Educational Policy*, 18(1), 188-215.
- İşcan, C., (2007). *İlköğretim düzeyinde değerler eğitimi programının etkililiği*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Merriam, S.B. (2013). *Nitel araştırma* (Çev. Editörü: Selahattin Turan). Ankara: Nobel.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis : An expanded sourcebook*. Calif. : SAGE Publications.
- Ogelman, H. G., ve Sarıkaya, H. (2015). Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin değerler eğitimi konusundaki görüşleri: Denizli ili örneği. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (29), 81-100.
- Okumuş, E., (2010). Toplum ve ahlak eğitimi. *Eğitime Bakış Dergisi*, 6(18), 28-32.
- Samur Öztürk, A., ve Deniz, M. E. (2014). Değerler eğitimi programının 6 yaş çocuklarının sosyal ve duygusal gelişimlerine etkisi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 7(4), 463-481.
- Şen, M. (2012). *Okul öncesi eğitim programında değerler eğitiminin kapsamı*. A. Arıkan (Ed.), Okul öncesi Dönemde Değerler Eğitimi içinde. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Temur, Ö. D., ve Yuvacı, Z. (2014). Okul öncesi değer eğitimi uygulayan okullardan seçilen değerlerin ve etkinliklerin incelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 122-149.
- Thornberg, R., ve Oğuz, E. (2013). Teachers' views on values education: A qualitative study in Sweden and Turkey. *International Journal of Educational Research*, 59(1), 49-56.
- Türk, İ. (2009). *Değerler eğitiminde saygı*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Ulusoy, K., ve Dilmaç, B. (2018). *Değerler eğitimi*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Uyanık Balat, G. ve Balaban Dağal, A. (2006). *Okul öncesi dönemde değerler eğitimi etkinlikleri*. Ankara: Kök.
- Uzun, M., ve Köse, A. (2017). Okul öncesi eğitimde değerler eğitiminin uygulanmasına yönelik öğretmen görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(23), 302-338.
- Uzunkol, E. (2014). *Hayat bilgisi öğretiminde uygulanan değerler eğitimi programının öğrencilerin özsayıgı düzeyleri, sosyal problem çözme becerileri ve empati düzeylerine etkisi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Yuvacı, Z., Şafak, M., ve Şirin, N. (2013). Okulöncesi çocuklarına değer eğitimi verirken davranış geliştirme merkezli öğrenme yöntemi uygulayan öğretmenlerin görüşleri. *Middle Eastern & African Journal of Educational Research*, 5, 122-134.